

ORIJENTALNI INSTITUT U SARAJEVU

POSEBNA IZDANJA
XIII

BISERA NURUDINOVIC

**BIBLIOGRAFIJA
JUGOSLOVENSKE ORIJENTALISTIKE
1918–1945.**

**BIBLIOGRAPHY
OF YUGOSLAV ORIENTAL STUDIES
1918–1945.**

SARAJEVO, 1986.

357

sign.

III 23 / X III

Izdavač:

ORIJENTALNI INSTITUT U SARAJEVU

Glavni urednik: SALIH TRAKO

Odgovorni urednik: Dr SULEJMAN GROZDANIĆ

Tehnički urednik: Mr LEJLA GAZIĆ

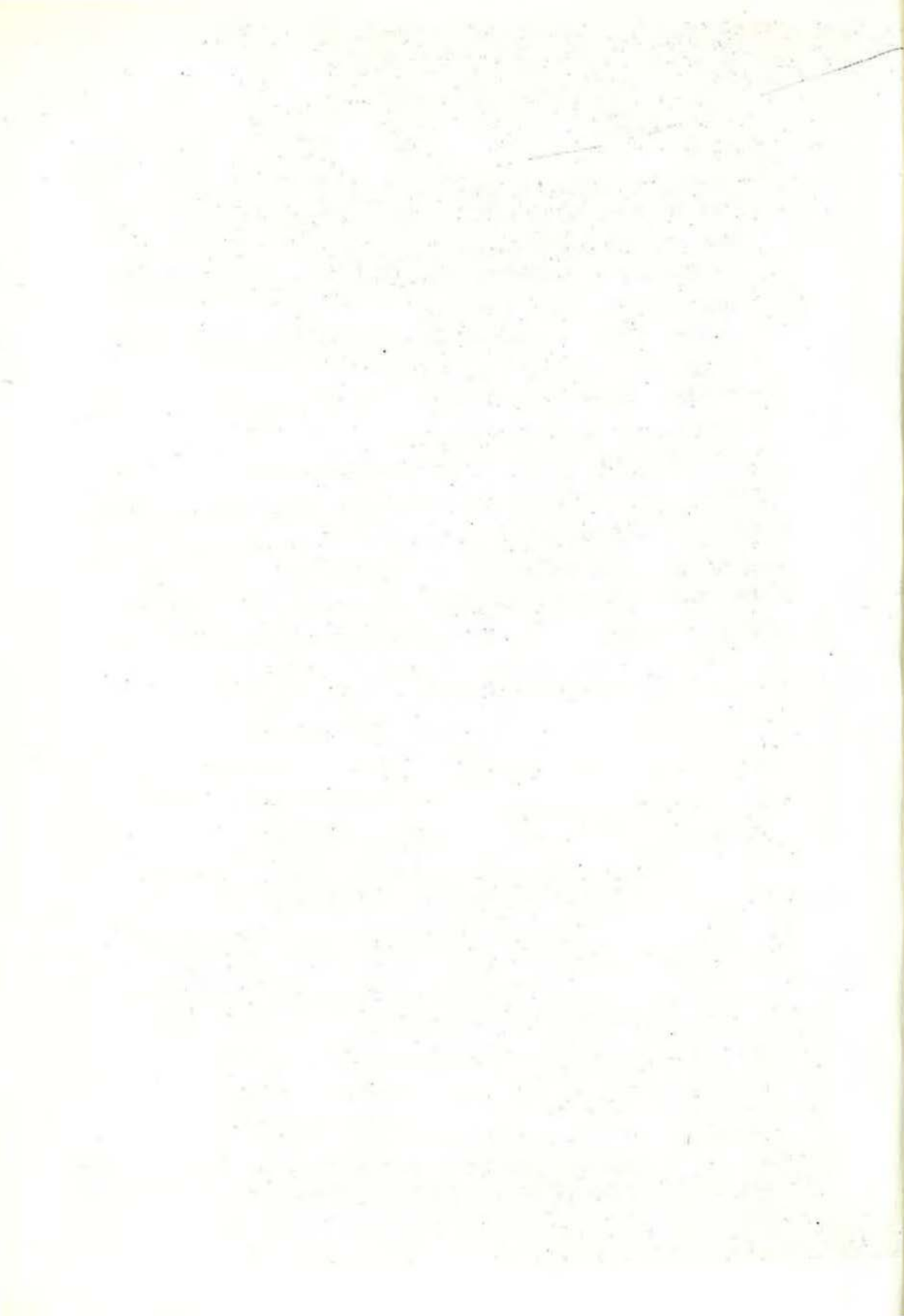
Knjiga je štampana uz finansijsku pomoć SIZ-a
nauke SR BiH, Sarajevo.

SADRŽAJ - CONTENTS

	<i>Strana - Page</i>
UVOD - INTRODUCTION	9
POPIS PUBLIKACIJA - THE LIST OF PUBLICATIONS	19
POPIS I OBJAŠNJENJE SKRAĆENICA - THE LIST AND EXPLANATION OF THE ABBREVIATIONS	25
OPŠTI DIO - GENERAL PART	27
FILOZOFIJA - PHILOSOPHY	37
ISLAMISTIKA - ISLAMIC STUDIES	43
ISLAM - ISLAM	45
IZVORI ISLAMA - SOURCES OF ISLAM	
Kur'an - Qur'ān	51
Hadis - Ḥadīṭ	58
MUHAMED - MUHAMMAD	61
ISLAMSKO PRAVO - ISLAMIC LAW	64
Vakufsko pravo - Waqf law	72
RAZNO - MISCELLANEOUS	81
ETNOGRAFIJA - ETHNOGRAPHY	87
MATEMATIKA, ASTRONOMIJA I HRONOLOGIJA MATHEMATICS, ASTRONOMY AND CHRONOLOGY	91
UPRAVNE, PROSVJETNE I HUMANITARNE USTANOVE ADMINISTRATIVE, EDUCATIONAL AND HUMANITARIAN INSTITUTIONS	99
MEDICINA - MEDICINE	115
UMJETNOST - ART	119
NATPISI - INSCRIPTIONS	127

NUMIZMATIKA - NUMISMATICS	133
ARABISTIKA - ARABIC STUDIES	137
FILOLOGIJA, LINGVISTIKA I LEKSIKOGRFIJA PHILOLOGY, LINGUISTICS AND LEXICOGRAPHY	139
KNJIŽEVNOST I ISTORIJA KNJIŽEVNOSTI LITERATURE AND THE LITERARY HISTORY	142
PREVODI IZ ARAPSKJE KNJIŽEVNOSTI TRANSLATIONS FROM THE ARABIC LITERATURE	
Proza - Prose	146
Poezija - Poetry	154
RAZNO - MISCELLANEOUS	160
TURKOLOGIJA - TURKISH STUDIES	167
FILOLOGIJA, LINGVISTIKA I LEKSIKOGRFIJA PHILOLOGY, LINGUISTICS AND LEXICOGRAPHY	169
KNJIŽEVNOST I ISTORIJA KNJIŽEVNOSTI LITERATURE AND THE LITERARY HISTORY	173
PREVODI IZ TURSKE KNJIŽEVNOSTI TRANSLATIONS FROM THE TURKISH LITERATURE	
Proza - Prose	176
Poezija - Poetry	180
RAZNO - MISCELLANEOUS	181
IRANISTIKA - PERSIAN STUDIES	185
FILOLOGIJA, LINGVISTIKA I LEKSIKOGRFIJA PHILOLOGY, LINGUISTICS AND LEXICOGRAPHY	187
KNJIŽEVNOST I ISTORIJA KNJIŽEVNOSTI LITERATURE AND THE LITERARY HISTORY	188
PREVODI IZ PERSIJSKE KNJIŽEVNOSTI TRANSLATIONS FROM THE PERSIAN LITERATURE	
Proza - Prose	191
Poezija - Poetry	191
RAZNO - MISCELLANEOUS	196
NAŠA ORIJENTALNA KNJIŽEVNOST OSMANSKOG PERIODA OUR ORIENTAL LITERATURE OF THE OTTOMAN PERIOD	199

ISTORIJA - HISTORY	209
ISTORIJA OSMANSKOG PERIODA, IZVORI THE HISTORY OF OTTOMAN PERIOD, SOURCES	211
ŠIRENJE ISLAMA U NAŠIM KRAJEVIMA SPREADING OF ISLAM IN OUR LANDS	231
GRADOVI, POSTANAK I RAZVOJ TOWNS, THEIR EMERGENCE AND DEVELOPMENT	233
RUDARSTVO, ZANATI I TRGOVINA MINING, CRAFTS AND TRADE	239
PORODICE I NJIHOVO PORIJEKLO FAMILIES AND THEIR ORIGIN	242
RAZNO - MISCELLANEOUS	244
PUTOPISI - TRAVELOGUES	247
BIOGRAFIJE I BIBLIOGRAFIJE BIOGRAPHIES AND BIBLIOGRAPHIES	253
INDEKS - INDEX	283

UVOD

Ova bibliografija, kao što se vidi iz naslova, obuhvata period od 1918. do 1945. godine, tj. pokriva široko vremensko razdoblje od oko 28 godina. Istovremeno ona predstavlja treći tom Bibliografije jugoslovenske orijentalistike u izdanjima Orijentalnog instituta u Sarajevu. Prvi tom, koji obuhvata period od 1945-1960. godine objavljen je 1968., a drugi za period 1961-1965. godine objavljen je 1981.

Kako je period koji se ovdje obradjuje dug, a gradja koju je bilo potrebno pretražiti ogromna i rasuta po mnogim periodičnim izdanjima širom naše zemlje, trebalo je odvojiti mnogo vremena i uložiti mnogo napora da se ta bogata literarna baština pronadje, pregleda, obradi i sistematski sredi. To je jedan od razloga što je izrada bibliografije ovog perioda dugo trajala.

Ako se ima na umu činjenica da se u ovoj bibliografiji obradjuju isključivo stara izdanja (objavljena prije 27 do 62 godine) od kojih je do mnogih-zbog svoje starosti, velike vrijednosti ili malog tiraža i što predstavljaju prave raritete, kao i zbog burnih istorijskih događaja koji su u to vrijeme potresali našu zemlju bilo teško doći, mogu se pretpostaviti teškoće na koje je obradjuvač nailazio u potrazi za tim izdanjima. I u ovoj knjizi je primijenjen princip naših ranije objavljenih bibliografija. Naime, radovi do kojih se zbog navedenih ili nekih drugih razloga nije moglo doći i obradjuvač ih nije imao na uvidu, uz izvinjenje čitaocima, nisu uvršteni u bibliografiju. Ova činjenica, mislim neće predstavljati problem, jer kada se do te gradje dodje i ona obradi, može se, kao dodatak ovoj bibliografiji objaviti u POF-u.

Da bih olakšala snalaženje u bibliografiji, želim da kažem nekoliko riječi o gradji, rasporedu na poglavlja, o sadržaju gradje unutar poglavlja, kao i o nekim principima koje sam primijenila kod izrade bibliografije.

Obradjena gradja i u ovoj bibliografiji je sredjena po strukama i rasporedjena na sljedeća poglavlja: 1. Opšti dio, 2. Filozofija, 3. Islamistika, 4. Etnografija, 5. Matematika, astronomija i hronologija, 6. Upravne, prosvjetne i humanitarne ustanove, 7. Medicina, 8. Umjetnost, 9. Natpisi, 10. Numizmatika, 11. Arabistika, 12. Turkologija, 13. Iranistika, 14. Naša orijentalna književnost osmanskog perioda, 15. Istorija, 16. Putopisi i 17. Biografije i bibliografije.

U *Opšti dio* svrstani su radovi o katalozima, enciklopedijama, časopisima, novinama i ostalim periodičnim izdanjima, kao i radovi o kongresima i ostalim skupovima. *Filozofija* obuhvata radove iz islamske filozofije, kao i radove o nosiocima te discipline. U *Islamistiku* su svrstani radovi o islamu (temeljna načela i obredi, sekte, derviški redovi i istorija; o izvorima islama: o Kuranu (kodifikacija, raspodjela sura i ajeta, prevodi i komentari); o hadisu (vrste, zbirke, prevodi i komentari); o Muhamedu (ličnost, biografije); o islamskom pravu (sa gradjanskim, nasljednim, porodičnim, bračnim pravom, kao i radovi o ustanovama primjene tog prava); o vakufskom pravu kao dijelu islamskog prava (vakuf kao institucija, uloga i značaj, vakufski dokumenti i objekti). Pod grupom "razno" sadržani su radovi koji tretiraju pitanja islama, ali se, po predmetu koji obradjuju, ne mogu svrstati ni u jednu grupu u Islamistici.

Poglavlje *Etnografija* sadrži radove o imenima, pozdravima, praznicima, običajima, društvenom životu kao i osmanskim uticajima na život naših naroda i narodnosti. Poglavlje *Matematika, astronomija i hronologija* sadrži radove iz istorije tih disciplina, kao i radove o nosiocima matematike i astronomije kao nauke kod orijentalnih naroda čiju kulturu izučavamo. Tu su takodjer radovi o računanju vremena, hidžretskom kalendaru i imenima mjeseci u kalendarima. Poglavlje *Upravne, prosvjetne i humanitarne ustanove* obuhvata radove o administrativnim ustanovama i njihovoj organizaciji; o obrazovnim ustanovama (od najnižih do najviših), zatim o ustanovama u oblasti nauke i kulture. Isto tako ovdje su

obuhvaćeni radovi o dobrotvornim društvima, javnim kuhinjama, kupatilima, konačištima i sl. Poglavlje *Medicina* obuhvata radove o zdravstvenim prilikama naših naroda osmanskog perioda, o bolnicama, o medicinskim dokumentima, rukopisima i knjigama na orijentalnim jezicima. Poglavlje *Umjetnost* obuhvata radove iz islamske arhitekture, gradjevinarstva, umjetnih zanata, zatim radove o iluminacijama na orijentalnim rukopisima i minijaturama, općenito uzevši, radove o islamskoj umjetnosti kod nas i o uticaju arapske, turske i persijske umjetnosti na umjetnost naših naroda i narodnosti, kao i radove o objektima te umjetnosti. Poglavlje *Natpisi* sadrži radove o natpisima na arapskom, turskom i persijskom jeziku sa sakralnih objekata (džamija, mesdžida, tekija), nadgrobnih nišana, turbeta, medresa, mostova, tvrđava i drugih gradjevinskih objekata. Poglavlje *Numizmatika* obuhvata radove o vrstama novca turskog porijekla, koji je bio u opticaju u našim krajevima.

Poglavlja *Arabistika, turkologija i iranistika* obuhvataju radove iz arapskog, odnosno turskog ili persijskog jezika, leksikografije, književnosti i istorije književnosti, kao i prevode iz tih književnosti, bez obzira sa kojeg su jezika ti prevodi izvršeni. U grupu "razno" svrstani su radovi, koji se odnose na arapski, turski, odnosno persijski narod, a ne mogu se, po svojoj tematici, svrstati u jezike i književnosti tih naroda. *Naša orijentalna književnost osmanskog perioda* sadrži radove koji su pisani na orijentalnim jezicima, a njihovi su autori rodom iz naših krajeva. Tu se takodjer nalaze radovi koji se odnose na tu književnost, njene predstavnike ili predstavljaju komentare, glose, recenzije, odnosno osvrte na djela iz te književnosti. U poglavlje *Istorija* svrstani su radovi o istoriji naših naroda i narodnosti osmanskog perioda, radjeni na temelju orijentalnih izvora kao i objavljeni istorijski izvori. Zatim, tu su svrstani radovi o turskoj diplomatiji i paleografiji, o širenju islama u našim krajevima, o formiranju i nastanku gradova i njihovom razvoju, o rudarstvu, zanatima i trgovini kao i radovi o nekim porodicama i njihovu porijeklu. Grupa "razno" sadrži radove koji tretiraju pitanja iz istorije naših naroda i narodnosti osmanskog perioda, ali se, po predmetu obraduju, ne mogu svrstati ni u jednu od navedenih grupa u Istoriji. U poglavlje *Putopisi* su svrstani radovi

o putopisima na orijentalnim jezicima u kojima su opisana putovanja kroz naše krajeve, kao i radovi o putovanjima kroz zemlje čije jezike i književnosti izučavamo.

Poglavlje *Biografije i bibliografije* obuhvata biografske radove i bibliografije ličnosti, porijeklom iz naših krajeva, koje su se bavile pisanjem i prevodjenjem literarnih, teoloških i šerijatsko-pravnih tekstova sa orijentalnih jezika, prevodjenjem i komentarisanjem Kurana i ostalih izvora islama. Tu su takodjer radovi o dobrotvorima, utemeljiteljima raznih zadužbina, političarima i namjesnicima, historičarima i hroničarima, sakupljačima narodnog blaga, kaligrafima i ostalim poslenicima obrazovanja, nauke i kulture, ukratko, o osobama koje su kroz svoje stvaralačko djelovanje u određenom domenu, dale izvjestan, manji ili veći doprinos našem kulturnom nasljedju i time se uvrstile u red ljudi koji zaslužuju da njihovo ime bude otrgnuto od zaborava.

Indeks ličnih imena, pored imena autora, odnosno prevodilaca, sadrži i imena priredjivača, recenzenata, autora osvrta i komentara, kao i imena ličnosti koje se spominju u naslovu, ako je za njih vezana tema o kojoj se raspravlja u radu.

Sadržaj nekih bibliografskih jedinica zahtijevao je da se one prikažu na dva mjesta, pa je to, u interesu kompletnijeg uvida u gradju pojedinih poglavlja, ovdje i učinjeno. Pseudonime i inicijale, koje sam bila u mogućnosti da razriješim, to sam učinila prema Vidačiću¹⁾, a u slučajevima gdje mi to nije bilo moguće, takve radove sam donijela pod pseudonimom ili inicijalima, odnosno onako kako se autor potpisao. Recenzije napisane na strana izdanja, kao i na naša izdanja objavljena prije 1918. godine, naime prije perioda koji je ovim radom obuhvaćen, donijela sam pod imenom recenzenta. Priказe na ostala izdanja donijela sam uz recenzirano djelo, na kraju, iza svih bibliografskih podataka. Osvrt na objavljena djela donijela sam pod imenom autora osvrta.

1) M. Vidačić, "Pseudonimi, šifre i znakovi pisaca iz hrvatske književnosti". *Gradja za povijest književnosti Hrvatske*, knjiga 21, JAZU, Zagreb 1951, 71-141.

Dužna sam upoznati čitaoce da su, osim spomenuta dva publikovana toma bibliografije jugoslovenske orijentalistike, u časopisu POF još objavljene ove bibliografije: 1. Naši noviji prevodi iz klasične arapske književnosti, POF VIII-IX/1958-9, 1960, 253-256; 2. Bosanske salname (1866-1878 i 1882-1893), POF X-XI/1960-61, 1961, 253-265; 3. Bibliografija Priloga za orijentalnu filologiju, sv. I-XI/1950-1961, POF XII-XIII/1962-63, 1965, 347-362; 4. Bibliografija radova Gliše Elezovića, POF XIV-XV/1964-65, 1969, 425-441; 5. Bibliografija jugoslovenske orijentalistike 1961-1962, POF XX-XXI/1970 - 71, 1974, 441-523; 6. Bibliografija radova dr Hazima Šabanovića, POF XXII-XXIII/1972-73, 1976, 11-32; 7. Pregled izdanja Orijentalnog instituta sa bibliografijom radova u njima (Povodom proslave 25. godišnjice rada Instituta), POF XXV/1975, 1977, 57-111 i 8. Bibliografija radova akademika prof. dr Branislava Djurdjeva, POF XXVIII - XXIX/1978-79, 1980, 5-36.

Na kraju želim da izrazim zahvalnost Samoupravnoj interesnoj zajednici za nauku SR BiH, Sarajevo, koja je sufinansirala izradu ove bibliografije. Želim takodjer da zahvalim saradnicima Jugoslavenskog leksikografskog zavoda u Zagrebu, kao i radnicima Narodne i univerzitet-ske biblioteke u Sarajevu, koji su mi omogućili da pregledam i dobijem kompletan uvid u gradju koja mi je bila potrebna da je bibliografski obradim.

Bisera Nurudinović